MAGYAR NYELVI FELADATLAP

a 8. évfolyamosok számára

2018. január 20. 10:00 óra

NÉV:_____

SZÜLETÉSI ÉV: ☐☐☐☐ HÓ: ☐☐ NAP: ☐☐

Tollal dolgozz! Ügyelj a külalakra!
A feladatokat tetszés szerinti sorrendben oldhatod meg.
A megoldásra összesen 45 perced van.
Az utolsó (10.) feladatra legalább 10–15 percet szánj!

Jó munkát kívánunk!

LIVEWORKSHEETS

1. A megadott szótagok felhasználásával alkoss **2−2 szót** az utasításnak megfelelően! A hibás válaszokért pontlevonás jár. a

NYA	RÓ	LÓ	TA	KA

két szótagos szavak: ....

három szótagos szavak: ....

2. Lásd el a **vág** szót a megfelelő igekötővel úgy, hogy a keletkezett szó a következőket jelentse: a

A) nagyzol, dicsekszik: .....

B) szó szerint megtanul: .....

C) rögtön válaszol: .....

D) becsap: .....

E) elkezd: .....

3. Melyik hangulatjel felel meg **leginkább** az alábbi kifejezések mellé? Írd a rajz betűjelét a szólás melletti pontvonalra! Egy pontvonalra csak egy betűt írhatsz. Vigyázz, *két betűt nem kell sehova írnod*! a

sír, mint a záporeső: .....

töri a fejét: .....

potyognak a könnyei a nevetéstől: .....

A)

B)

C)

D)

E)

LIVEWORKSHEETS

4. A kommunikáció során sokszor nem pontosan azt mondjuk, mint amit gondolunk. Alakítsd át a következő mondatokat a beszélő valódi szándékát kifejező **mondatokká**!

a	
b	
c	

a mondat	**a beszélő valódi szándéka**
példa: Kinyitnád az ablakot?	*Nyisd ki az ablakot!*
a) Most pedig kitakarítod a szobádat.	
b) Ugye nem kérsz több fagylaltot?	
c) Azt hiszed, hogy ez vicces volt?	

5. Olvasd el figyelmesen Weöres Sándor *Kínai templom* című versét, majd válaszolj a rá vonatkozó kérdésekre!

a	
b	
c	
d	

Szent	fönn	Négy	majd
kert	lenn	fém	mély
bő	tág	cseng:	csönd
lomb:	éj	Szép,	leng,
tárt	jő,	Jó,	mint
zöld	kék	Hír,	hült
szárny,	árny.	Rang,	hang.

a) Milyen irányban kell olvasni a vers szavait? Válaszodat indokold is!

.....

.....

b) Milyen közös jellemzője van a vers szavainak?

.....

c) A vers az alábbi metaforákkal 2 fogalmat fejez ki. A kifejezések mellé **írd ki a versből** a hozzájuk tartozó **2 fogalmat**!

kék árny: .....

tárt zöld szárny: .....

d) Húzd alá azt az állítást, amelyik igaz a versre!

A) A versben csak keresztrímek vannak.

B) A versben nincsenek rímek.

C) A versben találhatók páros rímek.

LIVEWORKSHEETS

6. Olvasd el figyelmesen a következő szöveget, majd oldd meg a feladatokat!

a	
b	
c	
d	
e	
f	
g	

Szerized az édi nyelvet?

(1) A mai magyar nyelvhasználat egyik legismertebb és leginkább visszatetsző jelensége az *édi, husi, uncsi* stb. típusba tartozó szavak elterjedése és használata. A „mozgalom" ellen rengetegen lépnek fel, nyelvművelők és laikusok egyaránt. Mi lehet a kifogás a fenti – szabályosan működő, a főneveket (*naci* – nadrág, *üccsi* – üdítő), a melléknevеket (*édi* – édes, *husi* – hús os) és az igéket (pl. *becsomiz* – becsomagol, *szeriz* – szeret) egyaránt érintő jelenséggel szemben? A leggyakoribb indokok az igénytelenség, a gyerekesség, a mézesmázosság, a nyelvi romlás. Ám lehet, hogy a fenti szócsoport felett túl könnyen törnek pálcát az ellenzők.

(2) A szavak képzésében semmi huncutság nincs: a beszélő valahol az első szótag határán elnyisszantja a szót (pl. *kar-ácsony*), majd hozzábiggyeszti az *-i* képzőt (*kari*). Sőt, nem is feltétlenül az *-i*-t, mivel a választék nagyobb. A végződés lehet pl. *-ci*: *ruci* (ruha), *tünci* (tündéri), *-csi: szemcsi* (szemüveg), *telcsi* (telefon) vagy *-szi*: *tüdőgyuszi* (tüdőgyulladás). Ugyanaz a szó több mindent is jelenthet – gondoljunk csak a *cuki* (cukros/aranyos/cukrászda) vagy a *vili* (világos/villamos) szópárokra.

(3) A fent említett típusba tartozó szavak közül néhány **minden** magyar ember szókincsében benne van. Hiszen szinte biztos, hogy mindenki használta már az alábbi szavak valamelyikét: *csoki* (csokoládé), *mozi* (mozgóképszínház), *süti* (sütemény). Ezek mára teljesen bevett, úgynevezett „szótári" alakok. E szavak legtermészetesebb és legismertebb használati köre a gyereknyelvé. A gyermekek szeretik a játékosságot, a mulatságos hangzást, a rövid, könnyen érthető szavakat. Az ide tartozó szavak mind kapcsolódnak a gyerekek világához: *bölcsi* (bölcsőde), *hugi* (húg), *isi* (iskola), *nyuszi* (kisnyúl), *ovi* (óvoda). A szaknyelvekben szintén meglepően magas az ilyen típusú szavak száma. Ilyenek pl. az informatikába tartozó *moncsi* (monitor), *noti* (noteszgép) vagy *proci* (processzor), sőt a roppant férfias rendőri nyelvből sem hiányoznak: *biri* (helyszíni bírság), *őrmi* (őrmester), *szoli* (szolgálat). Céljuk minden esetben a rövidítés, esetleg a feszültségoldás – de hivatalos helyzetben természetesen sosem fordulnak elő.

LIVEWORKSHEETS

(4) Vajon miért annyira zavaró ez a fajta nyelvhasználat? Miért bélyegzi meg a közvélemény? A válasz roppant egyszerű: nem a szavakkal van probléma, hanem magával a stílussal. A „plázás" ifjúsági nyelvre ugyanis nem csupán az *-i* képző kiemelt szeretete, hanem pl. egyes kifejezések (*kivi vok* – kíváncsi vagyok', *naon* – nagyon') túlzott használata, jellegzetes hanghordozás, beszédstílus (affektálás, hadarás), öltözködés, zenei ízlés, sőt életforma jellemző. A rosszallás ennek a stílusnak, illetve a stílus teremtőinek és követőinek szól. Engem is zavart, amikor az egyik ismerősöm megkérdezte: „Na, mi volt a karcsi ajcsi?" Azaz karácsonyi ajándék.

(https://www.nyest.hu/hirek/vili-naci-uccsi...)

a) A cikk melyik két bekezdésének lehetne adni a következő alcímeket? A két bekezdés számát írd a megfelelő pontsorra!

A) Így beszélünk mi: .....

B) Hogyan hozunk létre „édi" szavakat? .....

b) Döntsd el, hogy igazak vagy hamisak-e az alábbi állítások! Karikázd be a helyes választ!

A) A felnőtt férfiak egyáltalán nem használják az „édi" nyelv szavait. IGAZ – HAMIS

B) A közvélemény megbélyegzi az összes *-i* kicsinyítő képzős szó használatát. IGAZ – HAMIS

C) Az ellenzőket nem csak a jellegzetes szóhasználat zavarja. IGAZ – HAMIS

c) Az 1. bekezdés végén szerepel a *pálcát tör felette* szólás. Mi a jelentése?

.....

d) Ahogy olvashattuk, az „édi" nyelv szavaira jellemző a többértelműség. Mit érthet pl. a **szoli** szó alatt az, aki barnulni vágyik, illetve egy rendőr?

aki barnulni vágyik: .....

rendőr: .....

e) A 4. bekezdés végén a cikk írója hoz egy személyes példát is. Vajon miért zavarta őt, amikor egy ismerőse megkérdezte tőle, hogy **„Na, mi volt a karcsi ajcsi?"**

.....

.....

LIVEWORKSHEETS

Lackfi János egyik versének két versszaka is ezt az „édi" nyelvet figurázza ki. Olvasd el figyelmesen, majd oldd meg a feladatokat!

Lackfi János: Véletlen (részletek)

[…]	[…]
koviubi pörivel	vidikazi zacsiban
a kedvencem	a víkendem
lekipali csokival	csörizi a telimet
jaj vétkeztem	a véletlen

(http://www.lackfi-janos.hu/veletlen/)

f) Minek a rövidítése a 3. versszakban a **„koviubi pörivel"** és a **„lekipali"**?

koviubi pörivel: .....

lekipali: .....

g) Írj egy példát a versből arra, hogy az „édi" nyelv az igéket is érinti!

Az „édi" ige: ……

7. Egészítsd a mondatokat az alábbi, a kiejtés szerint megadott szavak helyesen írt alakjával!

a) **jáccunk** Mi esténként a testvéreimmel társasjátékot ..... .

Ma délután ne ..... a társasjátékkal!

b) **sújt** Aki beteg, ne emeljen nehéz ..... !

Sajnos az árvíz szinte minden évben ..... minket.

c) **fojt** Úgy ..... belőle a szó, hogy nem győztük hallgatni.

Ez a sűrű füst szinte meg....., alig kapok levegőt.

d) **kiált** Kati .....az erkélyre, hogy lássa az érkező vendégeket.

Aki nagyot ....., azt jobban meg lehet hallani.

e) **fogja** A törökök ..... megszökött a várból.

Kati erősen ..... anyukája kezét.

f) **küld** Az üzenetet időben ..... el!

Kati minden nyaralásról ..... képeslapot a nagymamájának.

a	
b	
c	
d	
e	
f	

2018. január 20.

LIVEWORKSHEETS

8. a) Egészítsd ki az alábbi újsághírt a zárójelben megadott mondatrészekkel! A beírandó szavakat az alábbi listából választhatod ki, de neked kell őket a megfelelő toldalékkal ellátnod! Vigyázz, *két szót nem kell felhasználnod*!

a	
b	

A beírható szavak (a megfelelő toldalékok nélkül):
társaság – ez – kiabál – bérlet – hangos – menekül

Egy férfi a villamoson barátja ..... akarta magát igazolni.
(eszközhatározó)

Az ..... felfedező ellenőrrel .....
(tárgy) **(módhatározó)**

..... férfit végül a rendőrök fékezték meg.
(minőségjelző)

b) Húzd alá az alábbi igék közül azokat, amelyek kijelentő és felszólító módúak is lehetnek!

nézzük – hord – fújom – mossa – hagyja – legyen

9. Van, amikor egy szólást vagy közmondást egy másik nyelv teljesen máshogy fejez ki, mint a magyar. Ilyen idegen állandósult szókapcsolatokat adtunk meg szó szerinti magyar fordításban. Írd melléjük a nekik **leginkább megfelelő** magyar mondat betűjelét! Vigyázz, *hármat nem kell sehová írnod*!

a	
b	
c	

az idegen szólás/közmondás szó szerinti fordítása	**a leginkább megfelelő magyar mondat betűjele**
a) Még ha a majom selyembe is öltözik, majom marad.	
b) Csukott szájba nem mennek legyek.	
c) Miután meglopták, bezárja az ajtót.	

A) Madarat tolláról, embert barátjáról.
B) Nem a ruha teszi az embert.
C) Eső után köpönyeg.
D) Ha hallgattál volna, bölcs maradtál volna.
E) Szemtelen, mint a piaci légy.
F) Ajtóstul ront a házba.

LIVEWORKSHEETS

10. Egyes iskolákban a tanulóknak kötelező egyenruhát viselniük, míg máshol nincs ilyen szabály. 10–12 mondatos fogalmazásodban alakítsd ki álláspontodat, és írj legalább 2–2 érvet, amely az iskolai egyenruha kötelezővé tétele mellett, illetve ellene szól!

Figyelem! A 4 mondatnál rövidebb fogalmazás nem értékelhető!

a	
b	
c	
d	
e	

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

LIVEWORKSHEETS